

C72 – C-OND8

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 1997-1998

25 maart 1998

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING EN WETENSCHAPSBELEID

Interpellatie van de heer Chris Vandenbroeke tot de heer Luc Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie, over de toekomst van het wetenschappelijk onderzoek in Vlaanderen

Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid

Woensdag 25 maart 1998

VOORZITTER : De heer Gilbert Vanleenhove

– *De interpellatie wordt gehouden om 14.26 uur.*

Interpellatie van de heer Chris Vandebroeke tot de heer Luc Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie, over de toekomst van het wetenschappelijk onderzoek in Vlaanderen

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Vandebroeke tot de heer Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie, over de toekomst van het wetenschappelijk onderzoek in Vlaanderen.

De heer Vandebroeke heeft het woord.

De heer Chris Vandebroeke : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, geachte collega's, ik hou deze interpellatie met enige schroom.

Ik heb moeite met eindeloze herhalingen. Het onderdeel dat ik onder de aandacht wil brengen is in het najaar aan bod gekomen toen we het hadden over het fameuze Speurboekje 1997. We speelden kort op de bal toen we de nodige vragen konden stellen aan de minister-president. Aansluitend hebben we allemaal het zeer lezenswaardig, rustig opgesteld advies gekregen van de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid, de VRWB. Ik wil in het bijzonder vanuit het advies van de VRWB een paar toekomstgerichte vragen omtrent wetenschapsbeleid en in het bijzonder omtrent de O&O-investeringen voorleggen.

Collega's, sta me toe, zonder langdradig te zijn, om even de samenvatting van het advies van de VRWB, ruim 60 bladzijden, onder uw aandacht te brengen. Ik onderken erin een drieluik. Een eerste

onderdeel gaat over de positie van de Vlaamse overheid ten opzichte van wetenschapsbeleid in het algemeen en ten opzichte van mogelijke O&O-investeringen in het bijzonder. Een tweede onderdeel gaat over het aanreiken van een comparatief kader. Wat ambiert Vlaanderen ten opzichte van de zuiderburen en de federale overheid ? Een derde onderdeel betreft een internationale vergelijking.

Ik zou deze drie elementen willen hanteren om een viertal concrete vragen te stellen om toekomstgerichte antwoorden te krijgen. Mijnheer de voorzitter, ik richt me even tot u. Wie mijn leven een beetje kent, weet dat ik als historicus toch een zeer grote voorliefde heb voor de futurologie. Daarom durf ik het aan, de minister-president een aantal toekomstgerichte vragen te stellen.

Ik wil het eerst nog even hebben over het advies van de VRWB. Ik zal het drieluik in omgekeerde volgorde onder uw aandacht brengen. In eerste instantie is er de internationale vergelijking. Het frappeert me dat de VRWB blijkbaar minder ver gaat en minder schroomvallig te werk gaat dan het Speurboekje van de minister-president, want de VRWB drukt de klassieke verhoudingen van wetenschapsbeleid en O&O ten opzichte van het bruto nationaal product slechts uit tot en met 1993-1994. De minister-president gaat verder in zijn Speurboekje, zij het met een aantal extrapolaties. Na de voorstelling van het Speurboekje mochten we hem vragen stellen, onder meer of dat wel helemaal correct was. Het antwoord was dat het ongeveer correct was, dat er een beetje ruis in de statistiek zat. Ik neem dit absoluut niet kwalijk, integendeel. Ik stel wel vast dat de internationale vergelijking leert dat 1,6 percent ten opzichte van het bruto nationaal product aan de lage kant is.

Er zitten enkele interne verschuivingen in die ik onder de aandacht wil brengen, want ik zal zeer optimistisch eindigen. We houden de voorbije jaren

Vandenbroeke

in België een verhouding aan van 1,6 percent, maar de inbreng van de privé-sector, de grootste inbrenger van O&O-inputs, neemt af. Ik denk dat we daar extra attent voor moeten zijn, maar ook de inbreng van de federale overheid neemt af. Niettegenstaande hebben we de voorbije jaren toch een constant niveau kunnen behouden van afgerond 1,6 percent ten opzichte van het bruto nationaal product. Dit impliceert dat een andere actor moet meespelen, en dat is uiteraard de Vlaamse overheid. Dit brengt me tot het tweede onderdeel.

Het tweede onderdeel betreft het comparatief kader binnen België. Collega's, ik wil u niet met cijfers om de oren slaan, maar in het advies van de VRWB staat een zeer interessant historisch overzicht vanaf 1989 tot en met vorig jaar. Daaruit blijkt in grote lijnen dat vanaf zowat tien jaar geleden de inbreng van de federale overheid in de O&O-inputs is teruggevallen van 38 naar 34 percent. De inbreng van de zuiderburen, uitgesplitst over de Franse Gemeenschap en het Waals Gewest, is vrij stabiel rond de 26 à 27 percent. De inbreng voor de O&O-financiering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is vrij stabiel rond 1 percent. De inbreng van de Vlaamse overheid is fors toegenomen, van een aandeel van 32 percent in 1989 naar iets meer dan 38 percent vorig jaar.

Ik heb de gegevens over de herschikkingen nodig om straks tot mijn punctuele vraag te komen. Ik hoef de minister-president niet te flatteren als het niet nodig is, maar als het nodig is wil ik het wel doen. Dit groter aandeel van Vlaanderen in de totale financiële massa van O&O is af te leiden uit de jaarlijkse surplus van 2 miljard frank.

Dit brengt me tot het derde onderdeel : wat doet de Vlaamse overheid voor O&O-financiering ? Dit onderdeel is ook een drieluik. Eerst en vooral onderscheidt men de financiering voor het fundamenteel onderzoek. Dit is in twee delen onderverdeeld, namelijk enerzijds het onderzoek aan de universiteiten en anderzijds het onderzoek vanuit bijzondere onderzoeksfondsen vanuit het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek. Wat blijkt uit de analyse van de VRWB en hebben we tevens gemerkt tijdens de toelichting van het Speurboekje ? Voor de bijzondere onderzoeksfondsen, die zijn afgeleid van het surplus dat de Vlaamse overheid voor wetenschappelijk onderzoek reserveert, nemen de enveloppen toe. Zeer belangrijk is ook dat het IWT, dat ondertussen op kruissnelheid is gekomen, heel goed scoort in het onderdeel fundamenteel onderzoek.

Aangezien ikzelf aan de universiteit doceer, past hier enige schroom, maar wijs ik toch op het belang van fundamenteel onderzoek aan de universiteiten. Daar mag men redelijkerwijze 'de crème van de crème' verwachten, die er weliswaar vrijblijvend kan nadenken, piekeren en onderzoeken, maar ook toekomstgericht werk kan verrichten. Dit soort onderzoek laat het echter heel erg afweten, en dat is logisch. Als men bekijkt hoeveel middelen gedurende de voorbije jaren werden besteed aan de universiteiten in het algemeen, en aan onderzoek in het bijzonder, dan merkt men dat de enveloppe bijna stabiel is gebleven. Daartegenover staat dat de universiteiten net als de hogescholen een heel forse toename aan studenten hebben gekend : de voorbije tien jaar met 10 à 15 percent. Als de enveloppe voor de basiswerking van onderzoek ondertussen bijna stabiel is gebleven, kan het niet anders dan dat we op dat vlak enorm inboeten. Ik kom hier zo dadelijk op terug, wanneer ik mijn vragen stel. Als dit soort onderzoek echter 'de crème van de crème' is, dan roept dit toch wel enkele vragen op.

Ik heb het nog steeds over het interne onderdeel voor Vlaanderen en over de vraag wat Vlaanderen doet voor O&O-inputs. In het fundamenteel onderzoek is dit het tweede onderdeel, dat het 'gericht onderzoek met economische finaliteit' wordt genoemd. Dit onderzoek is zo toegenomen dat er een disproportie is totstandgekomen. Ik kom hier later op terug. Ik ga nu over tot het derde onderdeel of het kleinste pijlertje van het drieluik O&O-uitgaven : het beleidsgericht onderzoek.

Mijnheer de minister-president, ik wil iets onder uw aandacht brengen waarvan u nochtans reeds volledig op de hoogte bent. Dit derde onderdeel is veruit de belangrijkste groeier onder de O&O-inputs in Vlaanderen. Dit beleidsgericht onderzoek wordt door onze regering gestuurd, gefinancierd, opgevraagd en gecoördineerd. Men kan dit alles behalve vrijblijvend noemen. De voorbije jaren zijn we geëvolueerd van een enveloppe van ongeveer 500 miljoen frank tot één van 1 miljard frank. Het bedrag voor beleidsonderzoek is dus meer dan verdubbeld. Daarbij hebben de VRWB en wijzelf heel wat vragen. Wat is de effectiviteit ? Waarom richt men dit soort onderzoek in ? Ook andere parlementsleden, zoals de heer Gabriels, hebben hier reeds vragen over gesteld.

De voorzitter : Minister-president Van den Brande heeft het woord.

Minister-president Luc Van den Brande : Mijnheer Vandenbroeke, ik zal natuurlijk pas straks op uw

Van den Brande

interpellatie antwoorden, maar er blijkt een heel groot misverstand te bestaan. U weet nochtans zeer goed dat de nieuwe lijn van het beleidsgericht onderzoek niets te maken heeft met een aantal overheidsopdrachten. Hierover heb ik trouwens reeds twee maal uitvoerig geantwoord op de interpellaties van de heer Gabriels. Ik heb toen gezegd dat ik zijn analyse voor een stuk deel, maar toegevoegd dat zijn stelling dat de administratie voor alles zou moeten instaan, absurd is. Ingevolge het nieuwe ambtenarenstatuut zouden we in dat geval een bepaald aantal onderzoekers moeten aanwerven die op alle mogelijke terreinen moeten werken.

Mijnheer de voorzitter, ik zal straks antwoorden op de vragen van de heer Vandenbroeke over het beleidsgericht onderzoek. Maar over de overheidsopdrachten van allerlei aard heb ik reeds tijdens andere interpellaties een antwoord gegeven. Dat hield in dat deze opdrachten niet alleen worden bewaakt, maar ook op een andere manier moeten worden gerealiseerd. We kunnen al deze aspecten niet op één hoop gooien, en die dan het beleidsgericht onderzoek noemen.

De voorzitter : De heer Vandenbroeke heeft het woord.

De heer Chris Vandenbroeke : Mijnheer de minister-president, ik gooi ze niet op één hoop, maar wil ook niet dat daarover ook maar enig misverstand bestaat. Dit probleem is reeds eerder aan de orde geweest, want de VRWB maakte die opmerking, en de heer Gabriels en anderen hebben er vragen over gesteld. Ik wil hier niet dieper op ingaan dan nodig, maar stel in verband met dit onderdeel het volgende vast. Een van de Vlaamse wetenschappelijke instellingen is het Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudiën, dat ik vrij goed ken. Dit centrum ziet zijn academische vrijheid om fundamenteel onderzoek te verrichten, in toenemende mate afzakken. Zijn operationaliteit wordt herzien en zijn academische vrijheid wordt vervangen door een gestuurd onderzoek. We moeten dus enkele vragen stellen over deze thematiek.

Ik wil ook onder uw aandacht brengen dat het VRWB op het volgende onderscheid heeft geweten. Het beleidsgericht onderzoek bestaat. Het zal nooit voor 100 percent eerlijk en correct verlopen, dat geef ik toe. Wat zijn trouwens de beoordelingscriteria ? De meest stringente criteria die worden gehanteerd bij het beleidsgericht onderzoek, zijn van onderwijskundige aard. Op dat vlak moet echt

aan een aantal criteria worden voldaan om in aanmerking te kunnen komen. Bij de andere onderdelen van het beleidsgericht onderzoek is dit blijkbaar nogal vrijblijvend. De VRWB en anderen wijzen dan ook op doublures en stellen vragen naar de efficiëntiegraad en de effectiviteit, en naar het waarom van dit alles.

Mijnheer de voorzitter, collega's, ik wil een viertal concrete vragen stellen aan de minister-president. Ik hoop dat hij zowel zijn actuele als zijn toekomstgerichte visie over het belangrijke onderdeel van de O&O-inputs zal geven. De vragen zijn uiteraard afleidingen van de inleiding. Mijnheer de minister-president, de basisfinanciering en de onderzoeksmogelijkheden van de universiteiten zijn zeer belangrijk. Als de mogelijkheden tot onderzoek aan de universiteiten verder afkalven zoals de voorbije jaren is gebeurd, dan zullen ze noodgedwongen moeten aankloppen bij zogenaamde sponsors. Ze lopen daarbij het risico op een mislukking. Sponsors en onderzoek, en meer bepaald fundamenteel onderzoek, staan haaks op elkaar. Samen met de minister vice-president zult u daarover moeten nadenken. Hier zal aan moeten worden gesleuteld. Ik hoop snel een antwoord te krijgen, want in de academische milieus maken velen zich daar zorgen over.

Wijlen professor Leo Apostel wees er al op dat we de slinger niet te ver in de richting van het gericht onderzoek met economische finaliteit mogen laten gaan, ten nadele van het fundamenteel onderzoek. Tenslotte is het fundamenteel onderzoek het meest toekomstgericht, ook al kan het op korte termijn slechts in beperkte mate worden gevaloriseerd. Ook de VRWB merkte dat op. Ik ben blij dat ik hen mag plagiëren, want zij leverden een heel goed advies. Mijnheer de minister, ik vraag u ook aandacht te schenken aan de verhouding tussen fundamenteel en gericht onderzoek.

Er moet ook een bevraging komen omtrent het zogenaamd beleidsgericht onderzoek. Ik heb de indruk dat u bijzonder alert bent voor dit thema. De heer Gabriels heeft dit ook al naar voren gebracht, zij het dan met een andere teneur, en ook de VRWB en andere collega's in deze commissie hebben het al onder de aandacht gebracht. Wat zijn de precieze criteria ? Men kan immers ook te ver gaan in het sturen van het onderzoek. Ik vraag me af of een deel van de academische vrijheid moet worden gehandhaafd. Ik verwijs daarvoor opnieuw naar mijn voorbeeld van het Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudiën. Dat zou op termijn tot betere resultaten leiden.

Vandenbroeke

De input voor O&O van de federale overheid is aan het afkalven. In relatieve termen daalt die van 38 percent naar 34 percent, maar het gaat toch nog altijd om een enveloppe van 18 tot 19 miljard frank. De middelen die de federale overheid inbrengt zijn vooral bedoeld voor ruimtevaart, meer bepaald het onderzoek van de ESA. Dat is uiteraard belangrijk, maar Vlaanderen komt daarin onvoldoende aan zijn trekken. Moet dit niet worden bijgestuurd, vooral voor 1999 ? Kan deze kredietmassa van 19 miljard frank voor Vlaanderen niet beter en efficiënter worden ingezet ?

Ik hoop, mijnheer de minister-president, hierop een actueel, maar ook toekomstgericht antwoord te krijgen.

De voorzitter : Minister-president Van den Brande heeft het woord.

Minister-president Luc Van den Brande : Mijnheer Vandenbroeke, als historicus bekijkt u de zaken genuanceerd, vanop een afstand en in een groot-hoekperspectief. Men zegt vaak dat het historisch argument het zwakste argument is, maar soms is het nuttig om het vanuit dat oogpunt te bekijken. Het kan niet voldoende worden herhaald dat de Vlaamse overheid een extra inspanning zonder voorgaande levert.

Het is natuurlijk een probleem dat de inspanningen van de federale overheid worden afgeroomd. We riskeren te belanden in een situatie waarin we met de bijkomende privé-inspanningen louter kunnen substitueren wat anderen afromen.

Dat is natuurlijk verschrikkelijk, want het zou betekenen dat we onze inspanning, die u valideert door er uw goedkeuring aan te hechten, neerkomt op een neutrale operatie.

Op een heel ander domein worden we met hetzelfde fenomeen geconfronteerd. Sommige onderdelen van de technologische ontwikkeling kregen vroeger een rechtstreekse input van de RTT van vele honderden miljoenen. Door privatiseringen of het autonoom maken van een aantal vroegere overheidsinstellingen vallen deze financieringsbronnen weg. Vanzelfsprekend vragen bedrijven die hier gevestigd zijn - en waar men knap werk levert - aan de Vlaamse overheid om te compenseren wat ze van de vroegere overheidsinstellingen kregen.

Naast de federale overheid en de privé-sector in de klassieke betekenis van het woord, is er ook de

mutatie van een aantal overheidsinstellingen die op het vlak van de telecommunicatie en informatietechnologie vroeger honderden miljoenen per jaar gaven. Een van onze meest vooraanstaande bedrijven ontwikkelt wereldwijd de nieuwste technologieën. Soms moet het eens herstructureren, maar in 1997 werden er driehonderd nieuwe gekwalificeerden aangeworven en men zal dat ook doen in 1998. We kampen dus met een serieus probleem.

De classificatie van de federale dienst is, zoals dat vaak het geval is met de statistieken en met de parameters die men hanteert, voor bevraging vatbaar. Als we globaal 25 percent forfaitair rekenen voor de universiteiten, dan gebeurt dat tot 43 percent voor andere entiteiten. Daardoor wordt het beeld natuurlijk vertekend. We moeten de verantwoordelijkheden samenbrengen, niet omwille van het plezier van het overdragen van bevoegdheden, maar omwille van de nood aan een coherent beleid.

Ik wil een en ander nog eens in een bredere context plaatsen door te verwijzen naar de 20 miljard frank. Voor de derde keer hebben we vanuit het departement Wetenschap en Technologie dit engagement opgenomen. Ik sta borg voor een gelijkaardige inspanning voor het begrotingsjaar 1999. U herinnert zich dat er weinigen waren die geloofden dat dit echt zou gebeuren. De crème de la crème dacht dat we dat slechts voor één jaar zouden doen. Ik zeg dit vandaag omdat het geen deel uitmaakt van de begrotingsbesprekingen : voor de begroting 1999 ligt al 2 miljard frank extra vast voor O&O.

De heer Chris Vandenbroeke : De crème de la crème vraagt zelfs of het niet mogelijk is dat u zich ook zou engageren voor een volgende zittingsperiode om hetzelfde te blijven doen.

Minister-president Luc Van den Brande : Ik wil daar graag onmiddellijk op inpikken en dit mag duidelijk worden genotuleerd : ik wil daarover nadenken. Als dit echt steunt op een brede consensus, dan moeten we dat overwegen, maar ik hou het toch nog even in beraad.

Inzake de inhoud van de nieuwe acties en de bijsturing van de bestaande initiatieven zou ik ook willen verwijzen naar de opeenvolgende beleidsbrieven die we uitvoerig hebben toegelicht in de commissie voor Onderwijs en Wetenschapsbeleid en in de commissie voor Economische Zaken. We moeten vaststellen dat we met een probleem kampen op het vlak van de ruimtevaart. Ik heb een

Van den Brande

heel uitvoerig antwoord gegeven op een vraag van de heer Schuermans in de commissie voor Economie en Werkgelegenheid.

Er waren een aantal concrete vragen naar aanleiding van het advies van de VRWB. U weet dat ik voor een decretale basis van de VRWB heb gezorgd. U hebt daar uw goedkeuring aan gegeven. Ik vind het schitterend dat we een onafhankelijke VRWB hebben, die de opdracht heeft kritische reflecties te maken. Die decretale basis zorgt er tevens voor dat ook het parlement rechtstreeks adviezen of medewerking van de VRWB kan vragen.

U zegt dat u de volgorde wilt omdraaien. Ik wil dat ook wel doen, maar eigenlijk komt dit op hetzelfde neer. Ik zal dus beginnen met de basisfinanciering van de universiteiten. Terzake deel ik zeker uw bezorgdheid. Ik wil wel het volgende benadrukken. Hoewel de Vlaamse regering collegiaal en bij consensus haar besluiten neemt, legt elke minister voor zijn of haar specifieke bevoegdheden een aantal prioriteiten vast. Ook met minister Van den Bossche werk ik op een zeer goede en collegiale manier samen, maar dit betekent natuurlijk niet dat ik me zomaar vanuit mijn bevoegdheid voor wetenschapsbeleid op zijn terrein zou begeven. De zogenaamde eerste geldstroom van de universiteiten - de basisfinanciering - is dus een specifieke bevoegdheid van minister Van den Bossche.

Er wordt soms gezegd dat die extra middelen voor O&O in continuïteit wel goed zijn, maar eigenlijk maar een substituut vormen voor wat in de eerste stroom aan extra middelen moet worden toegekend. Onder meer mevrouw Vanderpoorten heeft er reeds op gewezen dat we die twee zeker uit elkaar moeten houden. Dat proberen we ook te doen, en we volgen het richtsnoer.

Wat we extra doen in O&O en wetenschapsbeleid mag dus zeker niet worden beschouwd als een soort van inhaalbeweging of compensatie voor het objectieve probleem van de basisfinanciering van de universiteiten. De inhaalbeweging die we hebben voorgesteld, moet duidelijk worden gesitueerd op het niveau van de tweede en derde geldstroom. Met de tweede geldstroom bedoel ik de IWT-bursalen, FWO Vlaanderen en de BOF's. Dit laatste is de afkorting van Bijzondere Onderzoeksfondsen. Met de derde geldstroom bedoel ik bijvoorbeeld het contractresearch met bedrijven via het IWT.

Mijnheer Vandenbroeke, zoals ik al zei, verwerp ik de suggestie dat het ene is bedoeld om het andere impliciet te verhelpen. Ik ben het wel met u eens dat er voor de eerste geldstroom sprake is van een objectief probleempunt, dat zeker de nodige aandacht moet krijgen. Het spreekt voor zich dat ik samen met minister Van den Bossche zal bekijken hoe we dit probleem kunnen oplossen.

De allereerste beweegreden om wetenschap en technologie tot een prioriteit van de Vlaamse regering te verheffen, blijft de bezorgdheid om die wetenschap en technologie op het niveau te brengen van de ons omringende regio's. Ik verwijs even naar de situatie in Franstalig België. Daar is de minister bevoegd voor het wetenschappelijk onderzoek, ook bevoegd voor het hoger onderwijs, met inbegrip van de universiteiten. Aan zowel ons als hun systeem zijn voor- en nadelen verbonden. Rekening houdend met de huidige situatie in Vlaanderen is de eerste geldstroom in feite duidelijk een onderwijsgegeven. Ik ben dus enigszins ongelukkig met het advies terzake van de VRWB. Ik heb daarover trouwens een brief geschreven aan de voorzitter van de Raad. Ik heb duidelijk gesteld dat er een heleboel goede elementen in het advies staan, maar dat het toch ook een aantal zaken bevat die zeker moeten worden genuanceerd.

De tweede vraag had te maken met het onderscheid tussen gericht en niet-gericht onderzoek, en aanverwante aspecten. Laten we de cijfers eens op een rijtje zetten. Sinds mijn aantreden als minister van Wetenschapsbeleid werd het budget van FWO Vlaanderen met 30 percent verhoogd. Cumulatief is er ongeveer 1 miljard frank per jaar bijgekomen. Voor het FWO gaat het nu om een bedrag van 3,5 miljard frank per jaar. Ook de BOF's zijn met ongeveer 30 percent toegenomen. Voor dit jaar gaat het om een bedrag van 1,7 miljard frank. We moeten de cijfers hun recht geven. Ik bedoel hiermee dat we creatief een aantal projecten moeten uitwerken en een aantal onderzoeken moeten verrichten. Mijns inziens is de inspanning inzake fundamenteel onderzoek dus ook zonder voorgaande : niet alleen voor Vlaanderen, maar voor heel België. Indien aan de verhouding tussen gericht en beleidsgericht onderzoek wordt gesleuteld, zal ik dit doen door in te spelen op de tweede geldstroom. Daarmee refereer ik aan het antwoord op de eerste vraag.

Ik kom tot een volgend punt. Daarnet heb ik al even gezegd dat er geen misverstand mag ontstaan tussen de overheidsopdrachten en het beleidsgericht onderzoek. In het recente verleden werd ik ondervraagd over de procedures voor de toewij-

Van den Brande

zing van studieopdrachten in het algemeen, en heb ik daar ook reeds uitvoerig en volledig op geantwoord. We zijn momenteel een aantal richtsnoeren aan het uitwerken om sommige zaken in verband met overheidsopdrachten ten gronde te regelen. Zo moet beter worden nagegaan wat de relevantie is van een en ander. Het heeft immers geen zin om, over de verschillende departementen verspreid, duizend extra mensen aan te werven om die studieopdrachten te verrichten.

Ik wil wel even specifiek ingaan op het eigen beleidsgericht onderzoeksprogramma. Daarvoor werd in 1997 400 miljoen frank en in 1998 450 miljoen frank gebudgetteerd. Het is dus zeker niet juist dat het beleidsgericht onderzoek qua middelen de grootste stijging heeft gekend. De essentie is dat dit programma beleidsgericht onderzoek volledig volgens de regels van een modern wetenschapsbeleid wordt geïmplementeerd. We hebben ons hiervoor in belangrijke mate laten inspireren door het programma beleidsgericht onderwijskundig onderzoek. Dit wordt ook pas sinds 1993 op een volledig orthodoxe manier uitgevoerd.

Ik beklemtoon dat deze programma's in alle openheid totstandkomen. Ik ga zeker niet zomaar in op vragen van mensen die met in hun ogen fantastische projecten komen aandragen. Integendeel, er wordt gewerkt met procedures van publieke oproep, met voldoende grote tijdsvensters voor het indienen van onderzoeksvoorstellen en met de rangschikking en classificatie van twee onafhankelijke jury's. Ik hoor soms de opmerking dat alles nogal arbitrair gebeurt. Ik nodig bij deze de heer Vandenbroeke en alle andere leden van de commissie uit om een bezoek te brengen aan de administratie Wetenschap en Innovatie. Deze administratie voert het programma uit en de ambtenaren zijn volledig ter beschikking om u dat te laten zien.

Voor het programma beleidsgericht onderzoek, evenals voor alle andere projecten zoals het IWT, is het adres niet Martelaarsplein 19, maar moet men zich richten tot publieke oproepevaluatie, onafhankelijke jury's en alles wat er mee samenhangt. Ik nodig u uit om ter plekke na te gaan hoe deze dossiers worden behandeld. Dit is een uitnodiging aan de hele commissie.

Ik zou nogmaals willen herhalen dat een doorgedreven homogene verantwoordelijkheid absoluut nodig is, meer bepaald voor de interuniversitaire attractiepolen, de verschillende federale impulsprogramma's, maar ook het ruimtevaartbeleid en

een oplossing voor de verschillende federale en wetenschappelijke culturele instellingen. Er is een enorme vertekening. 7 miljard frank staat absoluut niet in verhouding tot wat op het terrein gebeurt, maar hiervoor verwijs ik naar mijn uitgebreid antwoord op de vragen van de heer Schuermans.

Onder meer het ruimtevaartbeleid, maar ook andere programma's, hebben heel belangrijke implicaties voor het economisch weefsel van en voor Vlaanderen. Ik ben u nogmaals dankbaar, mijnheer Vandenbroeke, dat ik de kans heb gehad om vast te stellen dat sommige punten een objectief probleem zijn waarvoor we een oplossing moeten zoeken. Maar nogmaals, het inhaalprogramma wetenschapsbeleid dient niet om de eerste geldstroom een oplossing te geven. Misschien kan men kruisverbanden tot stand brengen, dat moeten we niet uitsluiten. Ik ben van mening dat de cijfers voor het fundamenteel onderzoek op zichzelf effectief zijn verhoogd.

Er is een probleem van substitutietoelagen. We hadden het over 2 of 3 percent als objectief, waar het ten minste 1 op 1 moest zijn. De privé-sector heeft zijn quotum en de overheden niet. De privé-sector moet niet afbouwen omdat wij meer moeten doen, de privé-sector moet zijn klanten behouden in de globale inspanning. Een aantal basismechanismen moeten er ons inhoudelijk en via een beter bestuur toe brengen om dit allemaal in één homogene bevoegdheid onder te brengen. We moeten vanuit deze hoek en samen met de absoluut objectieve regels voor het beleidsgericht onderzoek voortwerken. Hierin deel ik uw mening. Om dit echt tot een goed einde te brengen moeten we hier nog een aantal jaren dagelijks mee bezig zijn, ook na 1999.

De voorzitter : Mevrouw Verwimp heeft het woord.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : Mijnheer de minister-president, u was zo vriendelijk ons uit te nodigen op de administratie Wetenschap en Innovatie. Ik wil opkomen voor deze mensen. Door de toenemende geldstroom voor wetenschapsbeleid zal deze administratie ook meer werk krijgen.

Iets analoogs speelt zich af aan de universiteiten. Door het toenemend aantal toegekende studiebeurzen en studieonderzoeken moet er ook meer begeleiding worden geboden. U hebt terecht gezegd dat de eerste stroom in de nabije toekomst niet zal toenemen. De tweede stroom zijn de beurzen, maar mijns inziens moet het toezicht op de beurzen gebeuren door de professoren aan de universiteiten. Is dat de eerste of de tweede stroom ?

Verwimp-Sillis

Als het de eerste stroom is, moet u dan geen maatregelen nemen om deze extra zware belasting op te vangen ?

Minister-president Luc Van den Brande : Ik heb de gelegenheid gehad om de onderzoeksraden van de universiteiten bij te wonen. Daar worden deze projecten gestuurd. Dit is een discussie op zich. U herinnert zich dat in Nederland gedruis geen ruis heeft gegeven. We zitten in een systeem waar we op basis van criteria en regels relatief grote verantwoordelijkheid geven aan de universiteiten en aan de onderzoeksraden. De beste test is het afgeleverde product. Ik heb het gevoel dat onze universiteiten dit vrij behoorlijk opnemen. Het zal niet ideaal zijn en er valt misschien aan te sleutelen, maar dit geeft

niet de grote stroom aan bijkomende man- of vrouwkracht die we nodig hebben.

Gezien de belangrijke bijkomende programma's ligt er een voorstel van personeelsherschikking in onze administratie klaar. Een aantal bijkomende taken zullen we niet kunnen vervullen met de mensen die er zijn. De onderzoeksraden spelen een belangrijke rol in het al of niet voorstellen en aanvaarden van projecten.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

[...]

– *De vergadering wordt gesloten om 17 uur.*
